

Právní úprava postavení policejních agentů

Mgr. Hana Veselá

Parlament České republiky
Kancelář Poslanecké sněmovny
Parlamentní institut

Obsah:

PRÁVNÍ POSTAVENÍ AGENTA OBECNĚ	2
RAKOUSKO	3
SLOVENSKO.....	5
SPOJENÉ STÁTY AMERICKÉ	6
SPOLKOVÁ REPUBLIKA NĚMECKO.....	6
VELKÁ BRITÁNIE.....	7
VYBRANÉ ROZSUDKY EVROPSKÉHO SOUDU PRO LIDSKÁ PRÁVA.....	9
SHRNUTÍ	11
PRAMENY	12

Právní postavení agenta obecně

Obecně platí, že použití skrytého (tajného) vyšetřovatele - agenta¹ se změněnou identitou patří mezi zvláštní vyšetřovací postupy, které podléhají zpřísněné kontrole. Jejich použití totiž zasahuje do soukromí osob, které jsou pomocí této metody vyšetřovány. Mezi zvláštní vyšetřovací prostředky patří nejenom použití agenta se změněnou identitou, ale také odposlechy, odposlechy telefonních hovorů, sledování dat v elektronickém styku (včetně jejich rozšifrování), a pod.

V obecné rovině lze postavení a činnost policejních agentů rozdělit do dvou skupin. **První skupinou jsou tzv. agenti kontroloři**, z této koncepce vychází také česká právní úprava. **Druhou koncepcí je agent provokatér**, tedy příslušník policie, který se v kriminálně závadném prostředí nejenom pohybuje a monitoruje ho, ale sám vyvíjí činnost, která je v obecném smyslu trestná. Institut agenta provokatéra je v evropských zemích využíván minimálně. V USA je institut agenta provokatéra za jistých okolností přípustný.

Právní rámec policejní provokace podobně jako v jiných státech není českým trestním právem přímo upraven. Otázku, zda lze stíhat pachatele za trestný čin vyprovokovaný či přímo zinscenovaný policií, řešil Evropský soud pro lidská práva i Nejvyšší soud České republiky a oba došly k stejnému závěru: Pachatele není možné stíhat za trestný čin, který byl vyprovokován policií.

¹ Jedná se o policistu nasazovaného do kriminálního prostředí (ang. Undercover Agent, nem. Verdeckter Ermittler).

Po splnění podmínek dle §158e trestního řádu je policie v trestním řízení oprávněna použít agenta. Beztrestnost agenta upravuje nový trestní zákoník v § 363. Podle tohoto ustanovení je beztrestný policista, plnící úkoly jako agent, pokud se jako člen organizované skupiny, na jejíž činnosti se účastní nebo ji podporuje, dopustí taxativně stanovených trestných činů. Jak již bylo řečeno, tato právní úprava odpovídá koncepci agenta kontrolora, který skrytě sleduje činnost zločinecké organizace a aktivně v ní působí. Otázka, zda již nejde o provokaci, by mohla nastat například u korupčních trestných činů. V takovém případě je rozhodující pachatelova vůle spáchat trestné jednání, tj. zda by se pachatel stejného trestného činu dopustil rovněž, pokud by na druhé straně působil jiný pachatel, a použití agenta spáchání trestného činu jen urychlilo.

Problematika nasazování agentů je v rámci mezinárodní spolupráce na úrovni členských států EU nejvíce sladěna v oblasti boje proti drogám a organizovanému zločinu. Všechny členské země EU počítají v praxi s nasazením agenta právě při vyšetřování této trestné činnosti. Možnost nasazení za jiným účelem se mezi jednotlivými členskými zeměmi liší.

Rakousko

Rakouský procesní řád v § 131 upravuje použití agenta během tzv. skrytého vyšetřování. Skryté vyšetřování zákon připouští, pokud je to třeba k objasnění trestného činu. Systematické skryté vyšetřování vedené delší časový úsek lze nařídít pro objasnění úmyslného trestného činu, za který lze udělit trest odnětí svobody v trvání alespoň jednoho roku, nebo pro zabránění či výraznému znesnadnění připravovaného trestného činu spáchaného v zločineckém spolčení nebo teroristickém spolčení nebo organizaci podle § 278-278b trestního zákona. Pokud je to nevyhnutelné pro objasnění nebo pro zabránění trestnému činu lze vytvořit doklad zastírající identitu orgánu kriminální policie, který lze v právním styku pro splnění účelů vyšetřování použít.

Vedení a pravidelnou kontrolu činnosti skrytého vyšetřovatele má na starosti kriminální policie. Jeho použití a s tím související okolnosti, stejně jako zprávy a oznámení, učiněné na základě jeho činnosti, se uchovávají formou zpráv nebo úředních záznamů po dobu jejich možného využití ve vyšetřování. Skrytí vyšetřovatelé mohou vstupovat do bytů a společných prostor v domě pouze se svolením vlastníka. V udělení svolení nesmí být uveden klamavý důvod ke vstupu.

Rakousko se svými sousedy uzavřelo několik smluv, na jejichž základě je možné nasadit skrytého vyšetřovatele i na území jiného státu. Jedním z takových států je i Česká

republika. V roce 2005 uzavřelo Rakousko s **Českou republikou dodatek ke smlouvě o policejní spolupráci**², podle níž (čl. 30) může smluvní stát v průběhu vyšetřování trestných činů za podmínek stanovených svým právním řádem na základě předem podané žádosti o vzájemnou pomoc souhlasit s nasazením úředníků dožadujícího smluvního státu, kteří podle rakouského právního řádu jednájí skrytě nebo pod falešnou identitou nebo kteří mají podle českého právního řádu postavení agenta nebo osoby provádějící předstíraný převod. Dožadující smluvní stát podá takovou žádost pouze tehdy, jestliže by bez nasazení skrytého vyšetřovatele bylo znemožněno nebo podstatně ztíženo vyšetřování trestného činu. Ze žádosti nemusí vyplývat skutečná totožnost agenta. Skryté vyšetřování na území dožádaného smluvního státu se omezí na jednotlivá časově omezená nasazení. Příprava nasazení probíhá v úzké koordinaci mezi zúčastněnými orgány smluvních států. Vedení nasazení skrytého vyšetřovatele přísluší úředníkovi dožádaného smluvního státu; jednání skrytého vyšetřovatele dožadujícího smluvního státu se přisuzuje dožádanému smluvnímu státu. Ten může kdykoliv požadovat, aby bylo nasazení ukončeno.

Nasazení skrytého vyšetřovatele a podmínky, za nichž se provádí, jakož i podmínky pro používání výsledků vyšetřování, se řídí právním řádem toho smluvního státu, na jehož území je skrytý vyšetřovatel nasazen. Dožádaný smluvní stát poskytne skrytému vyšetřovateli nutnou personální, logistickou a technickou podporu a učiní veškerá potřebná opatření, aby skrytého vyšetřovatele chránil během nasazení na svém území.

Nemůže-li být z důvodu zvláštní naléhavosti podána žádost před překročením státních hranic a existuje-li závažné nebezpečí, že bez nasazení skrytého vyšetřovatele na území druhého smluvního státu by byla odhalena totožnost tohoto skrytého vyšetřovatele, je jeho nasazení na území druhého smluvního státu výjimečně přípustné bez předchozího souhlasu. I v tomto případě musí být splněny předpoklady pro nasazení skrytého vyšetřovatele na území druhého smluvního státu. Nasazení je třeba neprodleně oznámit národní centrále, jakož i níže uvedenému orgánu druhého smluvního státu. Takovým orgánem je v Rakouské republice soudní dvůr první instance, v jehož obvodu začalo nebo pravděpodobně začne nasazení skrytého vyšetřovatele, v České republice je to vrchní státní zastupitelství v Praze. V takovéto žádosti je třeba uvést i důvody, které opravňují nasazení bez předchozího souhlasu a je ji třeba podat dodatečně bez prodlení. Působení skrytého vyšetřovatele se v takových případech musí omezit na míru nevyhnutelně nutnou pro zachování legendy nebo bezpečnosti skrytého

² Smlouva mezi Rakouskou republikou a Českou republikou o policejní spolupráci a o druhém dodatku k Evropské úmluvě o vzájemné pomoci ve věcech trestních z 20. dubna 1959

vyšetřovatele. Smluvní státy učiní vše pro utajení totožnosti a zajištění bezpečnosti skrytého vyšetřovatele i po ukončení jeho nasazení.

Slovensko

Postavení agenta zakotvují § 10 odst. 20 trestního řádu, který je definuje a § 117 trestního řádu, kde jsou stanoveny podmínky jeho použití. Ustanovení § 30 trestního zákoníku zakotvuje beztrestnost agenta. Tento institut byl do slovenského právního řádu zaveden poměrně nedávno a podle některých autorů je nová právní úprava protiústavní³ a nejednotná.⁴

Agentem je příslušník policejního sboru nebo příslušník policie jiného státu, který na základě příkazu státního zástupce nebo soudu přispívá k odhalování pachatelů vyjmenovaných trestných činů, mezi nimiž jsou i trestné činy korupční. U korupčních trestných činů může být agentem také jiná osoba, než je příslušník policejního sboru. Takovou osobu může ustanovit státní zástupce na návrh policisty nebo příslušníka policejního sboru, který byl prověřen ministrem vnitra. Agentu lze dle trestního řádu použít za přesně stanovených podmínek u taxativně vyjmenovaných trestných činů.

Pro účely snížení rizika zneužití tohoto institutu se v odst. 2 § 117 trestního řádu výslovně uvádí, která činnost je nepřípustná. Činnost agenta podle tohoto ustanovení musí být v souladu s účelem trestního řádu a musí být úměrná protiprávnosti jednání. **Agent však nesmí sám svou iniciativou vyprovokovat spáchání trestného činu. Výjimkou jsou korupční trestné činy veřejných činitelů**, u nichž získané skutečnosti nasvědčují, že by pachatel trestný čin spáchal i bez použití agenta.

U korupčních trestných činů může jako agent působit občan Slovenské republiky, který byl ke spolupráci získán nebo se sám přihlásil a je v konkrétním případě angažován anebo je ochoten spolupracovat a krátkodobě plnit úkoly agenta z jiných důvodů. S takovou osobou je veden pohovor. Agent musí před zahájením své krátkodobé činnosti podepsat prohlášení, v němž se zavazuje, že bude vypovídat jako svědek a bude zachovávat mlčenlivost o okolnostech, které se při své činnosti dozvěděl.

I přes zmíněné námitky proti této právní úpravě vedlo na Slovensku její přijetí k zvýšení efektivity v boji proti korupčním trestným činům.

³ Příbělský, P. Policajná provokácia v Slovenskej republike. Trestní právo, 2004, č. 2, s. 18.; Černý, P. Provokace v boji s korupcí. In Dančák, B., Hloušek, V., Šimíček, V. (eds.) Korupce. Projevy a potírání v České republice a Evropské unii. Brno: Masarykova univerzita. Mezinárodní politologický ústav, 2006, s. 220.

⁴ Příbělský, P. Policajná provokácia v Slovenskej republike. Trestní právo, 2004, č. 2, s. 17.

Spojené státy americké

Odpovědnost za vyšetřování federálních trestných činů má ve Spojených státech amerických Federální úřad vyšetřování (Federal Bureau of Investigation). Tento úřad spadá organizačně pod ministerstvo spravedlnosti, úřad vrchního státního zástupce. Původně byl zřízen v roce 1908 v progresivistické éře prezidenta Theodora Roosevelta. Působnost FBI se postupně rozšiřovala, tak jak se rozšiřovala škála federálních trestných činů. Je třeba vzít v úvahu, že právo USA je precedenční. V současné době je FBI zodpovědná za kontrolu dodržování více jak 260 federálních zákonů a dále za takové činnosti jako je ochrana ústavních činitelů nebo bezpečnostní prověřování osob.

Činnost FBI je založena na práci zvláštních agentů, kteří procházejí zvláštním výcvikem. Pravomoci FBI jsou v oblasti vyšetřování tradičně velice široké a jsou založeny na pravidlech, které určuje vrchní státní zástupce. Z jednotlivých případů vyplývá, že činnost agenta v kriminálním prostředí je součástí vyšetřovací práce. Teprve v 70. letech byla vytvořena základní kodifikovaná forma pravidel pro vyšetřování a to formou interní směrnice ministerstva spravedlnosti. Pro domácí bezpečnostní vyšetřování byla tato pravidla vydána 5. března 1976. Podle literatury mají tito agenti velice široký manévrovací prostor a zaručenou beztrestnost i v případech, které by v Evropě byly považovány za excesy. Konkrétní posouzení činnosti tajného agenta závisí v poslední instanci na nezávislém soudu.

Nejvyšší soud USA vytvořil právní princip nazvaný "**defence of entrapment**" (obrana před svedením). Tento princip byl převzat do většiny státních trestních zákoníků. Důvodem ke zproštění obžaloby je prokázání skutečnosti, že obžalovaný spáchal trestný čin, který byl od počátku vymyšlen a plánován agentem a který by obžalovaný jinak nespáchal, nebýt lsti, přemlouvání nebo podpory ze strany agenta. Při posuzování zda jde o nepřipustné svedení se přihlíží k celkové pověsti obžalovaného, stejně tak jako ke způsobu jak reagoval na agentův návrh.

Spolková republika Německo

Institut skrytého agenta byl upraven zákonem o boji s organizovanou kriminalitou (BGBL I) v roce 1992, který doplňuje trestní řád (StPO) o nové paragrafy 110a až 110e. Institut agenta však není v SRN řešen pouze ve výše uvedených právních normách. Dalším zákonem, kde se tento pojem objevuje je **Zákon o Spolkovém kriminálním úřadu a o spolupráci Spolku a zemí v záležitostech kriminální policie** (Zákon s Spolkovým kriminálním úřadu - BKAG) ze dne 7. července 1997.

Spolkový kriminální úřad může využívat agenty pro zjišťování údajů v případě, že je to v zájmu ochrany ústavních činitelů. Tyto osoby však **nejso** příslušníky Spolkového kriminálního úřadu a jejich spolupráce se Spolkovým kriminálním úřadem není známa třetím osobám. Jejich nasazení patří mezi tzv. zvláštní prostředky zjišťování údajů a je možné pouze v souladu se zákonnou procedurou. V případě nebezpečí prodlení tak může učinit vedoucí oddělení příslušného k ochraně osob Spolkového kriminálního úřadu nebo jeho zástupce. Nařízení je třeba doložit ve spisu.

Podklady získané touto cestou musí být neprodleně zničeny, pokud již nejsou využitelné v souladu s nařízením. Osoby, kterých se použití zvláštních prostředků dotklo, musí být o jejich použití informovány. Výjimkou je případ trestního šetření nebo stíhání, kde by tato informace mohla ohrozit výsledky řízení.

Spolkové země mohou také upravovat institut tajného agenta. Činí tak například spolková země Severní Porýní-Vestfálsko v **Zákoně o policii země Severní Porýní - Vestfálsko** ve znění vyhlášky ze dne 24. února 1990. § 20 zákona hovoří o zjišťování údajů nasazením tajných agentů. Policie může zjišťovat osobní údaje prostřednictvím **policejního úředníka**, který je nasazen pod jemu přidělenou legendou, na neomezenou dobu vytvořenou (**tajný agent**). Pokud je to nezbytné pro vybudování a udržení legendy, smějí být vyrobeny nebo změněny odpovídající doklady. Tajný agent se smí pod legendou ke splnění svého pověření zúčastnit právního styku. Nasazení agenta může nařídít pouze vedoucí osoba.

Spolkový soudní dvůr Zemského soudu v Augsburgu vydal v roce 2001 rozhodnutí, postihující tzv. zprostředkovanou provokaci. Senát v tomto svém rozhodnutí uvedl, že o porušení spolkového práva půjde, pokud osoba, která není podezřelou a ani v minulosti neměla sklon k trestné činnosti, byla k trestnému činu svedena důvěrníkem vedeným veřejným činitelem. Způsob svedení lze přičíst státu a činnost důvěrníka přesáhla rámeček pouhé spoluúčasti na trestném činu a podnítila pachatele k protiprávní činnosti. Dále je dle Zemského soudu provokace nepřijatelná, pokud se odehrává s vědomím veřejného činitele, který je za vedení důvěrníka odpovědný, a nebo pokud ji mohl veřejný činitel zastavit.

Velká Británie

Právní úprava postavení agenta, stejně jako právní základ pro použití dalších kontrolních prostředků ve Velké Británii dlouho chyběla. Evropský soud pro lidská práva ve Štrasburku ve svých rozhodnutích několikrát uvedl, že nasazením skrytého agenta britskou policií bylo porušeno právo na soukromý život. To vedlo v roce 2000 k přijetí dvou zákonů: zákona o

lidských právech (Human Rights Act) a zákona podrobněji upravujícího pravomoci, které mají orgány činné ve vyšetřování (Regulation of Investigatory Powers Act – RIPA).

RIPA poskytuje právní rámec pro vyšetřovací prostředky, mezi něž patří také použití tzv. **osobu se skrytou identitou** neboli skrytého agenta, slovy naší terminologie. Zákon umožňuje provést **řízené sledování a hlubší sledování**.⁵

Řízené sledování je prováděno skrytě pro specifické účely vyšetřování a jeho cílem je získat údaj, vztahující se k soukromí dané osoby. Úprava hlubšího sledování je stejná, s tím rozdílem, že se vztahuje pouze k osobním věcem nebo vozidlům. Dle zákona je možné použití skrytého agenta⁶ v sledovaných prostorách nebo při sledování vozidla. Zákon také umožňuje použít sledovací zařízení. Tyto vyšetřovací prostředky však přicházejí v úvahu pouze ze zákonem stanovených důvodů, jimiž jsou zejména zájem státní bezpečnosti, odhalování trestné činnosti nebo její předcházení a ohrožení ekonomického postavení státu. Ustanovení o hlubším sledování lze použít jen v případě, že se jedná o závažný trestný čin.

Hlubší sledování lze nařídít jen se souhlasem ministra vnitra, policejního ředitele nebo podobně vysoce postavené osoby působící jako orgán vyšetřování. Většinu takto udělených souhlasů je ještě potvrzena zvláštním komisařem pro sledování.

Skrytý agent může být nasazen nejen policií, ale také Komisí pro dobročinnost, která působí nezávisle na vládě, dále Hospodářskou obchodní komorou, Potravinářskou inspekcí a úřady místní správy. Komise pro dobročinnost, Hospodářská obchodní komora a úřady místní správy mohou skrytého agenta použít jen z důvodu odhalování nebo předcházení trestné činnosti nebo k ochraně veřejného pořádku, zatímco Potravinářská inspekce tak může učinit jen v zájmu ochrany obyvatel či veřejného zdraví. Ani jeden z těchto orgánů nesmí na rozdíl od policie a dalších bezpečnostních sborů užít skrytého agenta v zájmu státní bezpečnosti.

⁵ directed and intrusive surveillance

⁶ tzv. covert human intelligence source

Vybrané rozsudky Evropského soudu pro lidská práva

Evropský soud pro lidská práva ve Štrasburku se v řadě svých rozhodnutí zabýval otázkou, zda je možné pachatele stíhat za trestný čin vyprovokovaný nebo zinscenovaný policií. V rozhodnutí ve věci **Texeira de Castro proti Portugalsku (44/1997/828/1034)** z 9. června 1998 vykládá soudní dvůr meze použití důkazů, získaných činnostmi skrytých agentů.

Evropský soud pro lidská práva ve svém rozhodnutí uvedl, že v případech vztahujících se k boji proti obchodu s drogami veřejný zájem nemůže ospravedlnit použití důkazu, který byl získán policejní provokací. Policisté překročili oprávnění, které jako skrytí agenti měli a spáchání trestného činu bylo jejich zásahem vyvoláno. Soudní dvůr došel k závěru, že byl porušen čl. 6 Evropské úmluvy o lidských právech (dále jen „Úmluva“).

Pozadí případu

Dva neuniformovaní policisté z veřejné tajné bezpečnosti (PSP) z policejní stanice Famalicao provádějící monitoring obchodu s drogami se několikrát obrátili na V.S. V.S. byl podezřelý z obchodu s drogami, zejména s hašišem, který užíval pro svou vlastní potřebu. Policisté očekávali, že skrze V.S. odhalí totožnost jeho dodavatele a nabídli se koupit od V.S. několik kilogramů drogy. Aniž by znal pravou identitu svých zákazníků, V.S. souhlasil a pokusil se dodavatele vyhledat. To se mu však nepodařilo.

Policisté navštívili V.S. v jeho bytě a řekli, že nyní shánějí heroin. V.S. uvedl jméno dodavatele Francisca Texeira de Castro, neznal však jeho přesnou adresu. Kontakt na Texeiru de Castro byl získán od další osoby, F.O. Policistům se podařilo Texeiru de Castro vyhledat a za 20 gramů heroínu, které měly být dodány, nabídli platbu bankovkami z portugalské banky ve výši 200,000 escudos. Texeira de Castro heroin sehnal. K předání mělo dojít v domě V.S., byli přítomni Texeira de Castro, V.S., F.O. a oba policisté. Policisté se identifikovali svými průkazy a zatkli Texeiru de Castro, V.S. a F.O.

Texeira de Castro před soudem uvedl, že nebyl nikdy předtím za žádný trestný čin souzen, není proti němu vedeno žádné trestní stíhání a jeho jednání bylo vyprovokováno iniciativou skrytých agentů. Portugalská vláda na svou obranu mimo jiné uvedla, že některé státy, z nichž byla většina členy Evropské rady, používají v boji proti obchodu s drogami zvláštní vyšetřovací prostředky, jako je nasazení skrytého agenta.

Úmluva OSN proti nezákonnému obchodu s omamnými a psychotropními látkami z roku 1988 a Úmluva rady Evropy o praní, vyhledávání, zadržování a konfiskaci výnosů ze zločinu z roku 1990 povolují použití skrytých agentů (agentů kontrolorů), nikoliv však použití agentů provokatérů. **Podle Evropského soudu pro lidská práva je třeba činit rozdíl mezi případem, kdy činnost skrytého agenta vede k vytvoření úmyslu spáchat trestný čin, který předtím pachatel neměl a případem, kdy pachatel úmysl spáchat trestný čin měl již od začátku.** Soudní dvůr uvedl, že přípustnost důkazu je primárně věcí národní legislativy a obecně platí, že důkazy hodnotí národní soudy. Povinností soudu není rozhodnout, zda výpovědi svědků byly jako důkazy přípuštěny, ale zjistit, zda řízení před národním soudem

jako takové, včetně způsobu, jakým byly získány důkazy, bylo vedeno spravedlivě. **Použití skrytých agentů musí být omezené a zabezpečené. Přestože si vzestup organizovaného zločinu žádá učinění vhodných opatření, nesmí tím být potlačeno právo na spravedlivý proces. Veřejný zájem nemůže ospravedlnit použití důkazu získaného následkem policejní provokace.**

Dalším, v této souvislosti často citovaným rozhodnutím, je **rozhodnutí ve věci Lüdi proti Švýcarsku (17/1991/269/340)** z 26. května 1992, zabývající se porušením dodržování práv na soukromý život a listovní tajemství.

Pozadí případu

Ve snaze získat více informací o prodeji drog, zahájil vyšetřující soudce vyšetřování proti švýcarskému občanovi Lüdimu. Během vyšetřování byly provedeny záznamy Lüdiho telefonických hovorů. Lüdi se pětkrát setkal s skrytým agentem, který si u něj objednal kokain a při poslední schůzce byl Lüdi obviněn z nezákonného obchodu s drogami a zatčen. Obvodní soud shledal Lüdiho vinným a odsoudil ho ke třem rokům vězení. Skrytý agent před soudem nevystoupil jako svědek. Soud shledal zprávy skrytého agenta spolu s záznamy telefonických hovorů jako dostačující důkaz o pachatelově úmyslu působit jako prostředník v dodání značného množství drog. Odvolací soud však došel k závěru, že soud první instance nebral zřetel na činnost skrytého agenta, která ovlivnila pachatelovo jednání a trest byl pachateli snížen.

Evropský soud pro lidská práva ve svém rozhodnutí uvedl, že záznamy telefonických hovorů představují zásah do práv na soukromý život a listovního tajemství. Zásah byl proveden v souladu s ustanoveními švýcarského trestního řádu, v rámci prevence předcházení trestné činnosti, která je v demokratické společnosti nezbytná. Použití skrytého agenta nenarušilo pachatelovo soukromí. Soudní dvůr došel k závěru, že nedošlo k porušení čl. 8 Úmluvy, který zaručuje dodržování práv na soukromý život a listovní tajemství. Došlo však k porušení práva na spravedlivý proces podle čl. 6.3. spolu s čl. 6.1 Úmluvy.

Důkaz má být proveden za přítomnosti obžalovaného ve veřejném soudním zasedání se zřetelem na tvrzení odpůrce a výjimky z této zásady musí dodržovat právo obhajoby. Pachatelův úmysl byl založen na psaných zprávách skrytého agenta. Lüdi ani jeho obhájce neměli během řízení příležitost položit agentovi otázky nebo přednést pochybnosti o jeho spolehlivosti. Obviněnému měla být poskytnuta možnost nabídnout soudu důkaz proti skrytému agentovi, aniž by byla ohrožena agentova skrytá identita.

Shrnutí

Problematika nasazování policejních agentů a její právní zakotvení se v rámci trestního práva evropských zemí objevuje stále častěji. Jednotlivé úpravy evropských zemí se nijak výrazně neliší. Současné koncepce agenta popř. skrytého vyšetřovatele odpovídají více agentu kontrolorovi, než agentu provokatérovi. Pouze ve Spojených státech lze za jistých okolností použít agenta provokatéra.

Právní rámec policejní provokace přímo upraven není. Ve vybraných evropských státech v souladu s rozsudky Evropského soudu pro lidská práva ve Štrasburku není přípustěno použití jakékoliv formy psychického nátlaku či psychického zpracování osoby s cílem vzbudit v ní vůli trestný čin spáchat.

Prameny:**Rakousko**

Strafprozeßordnung 1975

Smlouva mezi Rakouskou republikou a Českou republikou o policejní spolupráci a o druhém dodatku k Evropské úmluvě o vzájemné pomoci ve věcech trestních z 20. dubna 1959

Slovensko

Trestný poriadok, 301/2005 Zb.

Trestný zákonník, 300/2005 Zb.

Fenyk, J., Šanta, J. Právní úprava postavení agenta v trestním řízení v České a Slovenské republice. Trestní právo, 2007, č. 3, s. 9.

Príbelský, P. Policajná provokácia v Slovenskej republike. Trestní právo, 2004, č. 2, s. 18.; Černý, P. Provokace v boji s korupcí. In Dančák, B., Hloušek, V., Šimíček, V. (eds.) Korupce. Projevy a potírání v České republice a Evropské unii. Brno: Masarykova univerzita. Mezinárodní politologický ústav, 2006, s. 220.

Príbelský, P. Policajná provokácia v Slovenskej republike. Trestní právo, 2004, č. 2, s. 17.

Spojené státy

Budka, I.: Organizované kriminalita v ČR a USA, sborník referátů z mezinárodní konference, IKSP, 1995

History of the Federal Bureau of Investigation - WWW

Spolková republika Německo

Zákon o Spolkovém kriminálním úřadu a o spolupráci Spolku a zemí v záležitostech kriminální policie (Zákon o Spolkovém kriminálním úřadu - BKAG) ze dne 7. července 1997

Trestní řád SRN - §§ 110a -110e

Zákon o policii země Severní Porýní – Vestfálsko

Rozsudek ze dne 30.5.2001 sp.zn. 1 StR 42/01, rozhodnutí Zemského soudu v Augsburgu

Velká Británie

Regulation of Investigatory Powers Act (c.23)

Další

Chmelík, J.: Úvahy k agentu provokatérovi a korunárnímu svědkovi, Kriminalistika 2005, č. 1, s. 69-74

J. Jelínek a kol.: Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou, Praha 2009

Rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ve věci Ludi proti Švýcarsku (17/1991/269/340) z 26. května 1992

Rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ve věci Teixeira de Castro proti Portugalsku (44/1997/828/1034) z 9. června 1998